

KONINKLIJKE ACADEMIE VOOR GENEESKUNDE VAN BELGIË

Paleis der Academiën
HERTOGSSTRAAT 1 – 1000 BRUSSEL
Tel. 02/550 23 00 Fax 02/550 23 13
E-mail: academiegeneeskunde@vlaanderen.be
Website: www.academiegeneeskunde.be

ADVIES

over de wettelijke bevoegdheid van scheepsofficieren en studenten-scheepsofficieren tot het verstrekken van gezondheidszorg*

0. Samenvatting

Probleemstelling

- Europese en internationale normen, waaraan België gebonden is, schrijven voor dat scheepsofficieren op zee in staat moeten zijn om op grond van verworven welomschreven medische bekwaamheden gezondheidszorg te verstrekken aan de bemanning van hun schip.
- Een stage in een ziekenhuis maakt daarom vandaag standaard deel uit van de opleiding van de studenten-scheepsofficieren aan de Hogere Zeevaartschool.
- Desondanks worden de geneeskundige handelingen van scheepsofficieren aan boord van Belgische schepen en studenten-scheepsofficieren die stage lopen in Belgische ziekenhuizen niet expliciet geregeld in de nationale wetgeving met betrekking tot gezondheidszorgberoepen. Dit vormt in een aantal gevallen een obstakel voor het vinden van geschikte stageplaatsen waar scheepsofficieren in opleiding deze vaardigheden, die mogelijk levensreddend zijn op zee, kunnen aanleren.

Aanbevelingen

- Het feit dat de internationale normen reeds grotendeels omgezet zijn in specifieke nationale wetgeving met betrekking tot de scheepvaart, maakt dat er in de Belgische rechtsorde reeds een juridische grondslag aanwezig is, welke scheepsofficieren en studenten-scheepsofficieren principieel de wettelijke bevoegdheid geeft gezondheidszorg te verstrekken.
- Om eventuele onduidelijkheden in de wetgeving weg te werken en een zo groot mogelijke rechtszekerheid na te streven, adviseren de Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België een aanpassing van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen, zodat de handelingen die scheepsofficieren verrichten binnen de grenzen bepaald door de internationale normen, niet beschouwd kunnen worden als onwettige uitoefening van de geneeskunde.

1. Inleiding

De Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België ontvingen op 18 april 2013 van de Technische Commissie voor Verpleegkunde (FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu) een schriftelijke vraag om advies over de wettelijke bevoegdheid van scheepsofficieren (officieren van de koopvaardij) en studenten-scheepsofficieren tot het verstrekken van gezondheidszorg. Aanleiding hiervoor waren herhaalde vragen van verpleegkundige verantwoordelijken en directies van ziekenhuizen waar de studenten van de Hogere Zeevaartschool stage lopen. Als toekomstige scheepsofficieren dienen zij opgeleid en getraind te worden in de aanpak van medische urgentiesituaties, zodat zij op zee in staat zijn om hun verantwoordelijkheid op te nemen voor de medische zorg voor hun bemanning. Deze zorg strekt zich verder uit dan de klassieke eerste hulp bij

---

* Het advies werd voorbereid door een gemeenschappelijke commissie voor advies, samengesteld uit Joke Denekens, Dirk Van Raemdonck, Thierry Vansweevelt en Patrick Wouters voor de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België en Jacques Born, Augustin Ferrant en Maurice Lamy voor de Académie royale de Médecine de Belgique. Als externe expert werd de medewerking gevraagd aan Robert Verbist (Hogere Zeevaartschool, Antwerpen).

De vaste commissie voor de uitoefening van de adviesbevoegdheid van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, samengesteld uit Guy De Backer, Dominique Declerck, Aart de Kruif (algemeen secretaris), Joke Denekens, Bernard Himpens (voorzitter), Greet Ieven, Jo Lambert, Geneviève Laureys, Lea Maes, Simon Scharpé, Wim Stevens en André Van Steirteghem, keurde het advies goed op 29 november 2014.

ongevallen en impliceert ook het inschatten van de gezondheidstoestand van opvarenden, en het beslissen over en het toepassen van behandelingen, wat neerkomt op de uitoefening van de geneeskunde. Een stage maakt daarom deel uit van hun opleiding. De verantwoordelijken in de Belgische ziekenhuizen zijn bezorgd over het (ontbreken van een) wettelijk kader dat de bevoegdheid tot het verstrekken van gezondheidszorg door de studenten regelt.

Het is bijgevolg de vraag, of, en zo ja, in welke mate de regelgeving op de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen aangepast moet worden:

- 1) zodat de beroepsgroep van de scheepsofficieren een afgebakende wettelijke bevoegdheid krijgt om op zee gezondheidszorg te verstrekken;
- 2) zodat de studenten van de Hogere Zeevaartschool, net als studenten geneeskunde en verpleegkunde, de toelating krijgen om tijdens hun stage in een ziekenhuis gezondheidszorg te verstrekken.

2. Juridische grondslag

De uitoefening van de geneeskunde in België wordt in principe geregeld door het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen (1). Hierin staat geen regeling voor de scheepsofficieren aan boord van Belgische schepen, noch voor de studenten van de Hogere Zeevaartschool die stage lopen in Belgische ziekenhuizen. Evenmin bestaat er een koninklijk besluit, genomen met toepassing van artikel 2, § 1, tweede en derde lid, en artikel 46 van voornoemd koninklijk besluit nr. 78, om voor de medische handelingen welke worden verricht door de scheepsofficieren aan boord van Belgische schepen en door de studenten van de Hogere Zeevaartschool tijdens hun stage in Belgische ziekenhuizen, de kwalificatie van onwettige uitoefening van de geneeskunde weg te nemen.

Daarentegen bestaat er wel specifieke regelgeving met betrekking tot de scheepvaartopleidingen en de organisatie van de medische hulp aan boord van koopvaardij schepen.

Ons land heeft op 7 december 1978 het Internationaal Verdrag van 7 juli 1978 betreffende de normen voor zeevarenden inzake opleiding, diplomering en wachtdienst (*International Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers, STCW*) van de International Maritime Organization (IMO) ondertekend (2). De ratificatie vond plaats op 14 september 1982, en de bepalingen ervan zijn in werking getreden op 28 april 1984. Het Verdrag onderging sindsdien twee grondige herzieningen. Zo werd het in 1995 opgedeeld in een Verdrag en een tweedelige Code, die talrijke technische bepalingen bevat, en die regelmatig wordt geactualiseerd. Deel A van de Code bevat verplichte minimale eisen en deel B bevat aanbevolen aanvullingen hierop. In 2010 vond met de "Manila amendments" de volgende grondige herziening en actualisering plaats van zowel Verdrag als Code. Hoofdstuk VI "Functies met betrekking tot noodsituaties, veiligheid op het werk, medische verzorging en overleving" van het Verdrag handelt onder meer over medische zorgen. Voorschrift VI/4 somt de verplichte minimumeisen op betreffende eerste hulp en medische verzorging. De landen die partij zijn bij het STCW-Verdrag zijn verplicht de erin voorgeschreven minimumnormen na te komen of te overschrijden.

Verder is België gebonden aan twee relevante Europese richtlijnen. De Richtlijn 92/29/EEG betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid ter bevordering van een betere medische hulpverlening aan boord van schepen (3) bevat in bijlage II een niet-limitatieve lijst van medische uitrusting (geneesmiddelen, verplegingsartikelen en antidota) die aanwezig dient te zijn op schepen van verschillende categorieën. Bijlage V van de richtlijn handelt over de medische opleiding van de kapitein en de aangewezen werknemers. Hiertoe behoort onder meer de verwerving van praktische kennis van elementaire medische handelingen en de wijze van evacuatie van patiënten. Het personeel verantwoordelijk voor de medische zorg aan boord van schepen van categorie A (schepen voor de zeevaart of de zeevisserij, vaargebied onbepaald) moet de praktijkopleiding, indien mogelijk, in een ziekenhuis hebben gevolgd. Bij de medische opleiding dient rekening te worden gehouden met de in de algemeen erkende recente internationale teksten vastgestelde programma's. De Richtlijn 2008/106/EG inzake het minimum opleidingsniveau van zeevarenden (4), zoals gewijzigd bij Richtlijn 2012/35/EU (5), welke uiterlijk op 4 juli 2014 in intern Belgisch recht moest zijn omgezet, bepaalt in voorschrift VI/4, "verplichte minimumeisen betreffende eerste hulp en medische verzorging", dat zeevarenden, aangewezen om medische verzorging aan boord van een schip op zich te nemen, dienen te voldoen aan de bekwaamheidsnormen inzake medische verzorging aan boord van schepen, omschreven in sectie A-VI/4, leden 4, 5 en 6, van de STCW-Code.

De implementatie van internationale verdragen en Europese richtlijnen met betrekking tot de scheepvaart is een bevoegdheid van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer en is gebaseerd op het zeevaartininspectiereglement van 1973 (koninklijk besluit van 20 juli 1973 houdend zeevaartininspectiereglement), dat intussen talrijke wijzigingen onderging. Het koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de medische hulpverlening aan boord van schepen (6) zet de Richtlijn 92/29/EEG om in nationale wetgeving. Het koninklijk

besluit van 24 mei 2006 inzake vaarbevoegdheidsbewijzen voor zeevarenden (7) bepaalt in artikel 3 dat zeevarenden die dienst doen op zeeschepen die gerechtigd zijn de Belgische vlag te voeren, dienen te voldoen aan de opleidingsvoorschriften van het STCW-Verdrag om een vaarbevoegdheidsbewijs te verkrijgen.

De competenties op medisch vlak die vereist zijn op grond van de verdragen en de wetgeving, dienen te worden aangeleerd in de erkende opleidingen. De hoogste verantwoordelijkheid op het vlak van medische verzorging aan boord ligt bij de kapitein, die het recht heeft deze zorgen te delegeren naar een daartoe opgeleide stuurman (scheepsofficier). De Hogere Zeevaartschool in Antwerpen is de enige hogeschool in België die scheepsofficieren vormt door middel van de opleiding Nautische Wetenschappen (3 jaar bachelor + 1 jaar master). In het verplichte opleidingsonderdeel “maritieme geneeskunde” verwerven de bachelorstudenten de vereiste competenties uit het STCW-Verdrag. Masterstudenten kunnen kiezen voor het opleidingsonderdeel “maritieme medische urgenties”. Deze opleidingsonderdelen volgen de in de algemeen erkende recente internationale teksten vastgestelde programma’s, zoals voorgeschreven door Richtlijn 92/29/EEG en het koninklijk besluit van 7 januari 1998. Deze opleidingsonderdelen worden geconcipieerd en gedoceerd op een wijze die rekening houdt met de ontwikkelingen van het internationale juridische kader, en zijn derhalve verantwoord en aangepast.

3. Aanbevelingen

Los van juridisch-technische overwegingen wensen de Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België vooreerst de principes te benadrukken, welke een regeling in deze aangelegenheid moeten determineren.

- 1) Het is essentieel, dat aan personen aan boord van een schip te allen tijde de noodzakelijke medische zorgen kunnen worden verstrekt.
- 2) Hoewel de aanwezigheid van een arts aan boord van een schip is voorgeschreven, indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan, moet men aanvaarden, dat het onmogelijk is om de internationale scheepvaart aldus te organiseren, dat op elk schip steeds een arts aanwezig zou zijn. Er zijn onvoldoende artsen om dit te realiseren, en het zou bovendien en vooral getuigen van een inefficiënte inzet van gespecialiseerde competenties.
- 3) Het is noodzakelijk, dat de personen die geen arts zijn, die aangewezen zijn om medische zorg te verlenen aan boord van een schip, in de praktijk in staat zijn aan boord van een schip de noodzakelijke normale medische zorg te verlenen en de spoedeisende ingrepen, eventueel onder begeleiding vanop afstand, te verrichten.
- 4) Het is noodzakelijk, dat de personen die geen arts zijn, die aangewezen zijn om medische zorg te verlenen aan boord van een schip, een theoretische en praktische opleiding (met inbegrip van een praktijkstage in een ziekenhuis) hebben genoten, die hen in de praktijk in staat stelt aan boord van een schip de noodzakelijke normale medische zorg te verlenen en de spoedeisende ingrepen, eventueel onder begeleiding vanop afstand, te verrichten.

Gelet op de beschouwingen met betrekking tot de juridische grondslag zijn de Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België van oordeel, dat de ratificatie van het STCW-Verdrag, de omzetting van de Richtlijn 92/29/EEG en de afdwingbaarheid vanaf 4 juli 2014 van de Richtlijn 2008/106/EG inzake het minimum opleidingsniveau van zeevarenden, zoals gewijzigd bij Richtlijn 2012/35/EU, tot gevolg hebben, dat

- de voorschriften van de Richtlijn 92/29/EEG inzake de medische uitrusting aan boord van schepen en de eruit voortvloeiende noodzaak om deze uitrusting oordeelkundig te kunnen gebruiken,
- de voorschriften van de Richtlijn 92/29/EEG inzake de medische opleiding van de scheepsofficieren, en
- de bepalingen uit Voorschrift VI/4 van het STCW-Verdrag met de verplichte minimumeisen betreffende eerste hulp en medische verzorging

op dit ogenblik reeds deel uitmaken van het Belgisch recht.

De Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België zijn derhalve van oordeel, dat er in de Belgische rechtsorde reeds een juridische grondslag aanwezig is, welke aan scheepsofficieren die aangewezen zijn om medische verzorging te verlenen op hun schip, en aan studenten-scheepsofficieren tijdens hun stage in Belgische ziekenhuizen, principieel de wettelijke bevoegdheid geeft gezondheidszorg te verstrekken, meer bepaald die gezondheidszorg welke zeer concreet opgesomd wordt in de tabellen A-VI/4-1 en vooral A-VI/4-2 van het STCW-Verdrag (zie bijlage 1), evenals die gezondheidszorg die verband houdt met het oordeelkundig gebruik van de medische uitrusting, vermeld in bijlage II van Richtlijn 92/29/EEG (zie bijlage 2). Er is in die gevallen geen onwettige uitoefening van de geneeskunde.

Met het oog op een zo groot mogelijke rechtszekerheid, om alle betwistingen te vermijden, en in de lijn van de regeling van andere gezondheidszorgverstrekkers, bevelen de Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België aan om:

- aan artikel 38, §1, 1° van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen een lid toe te voegen, stellend: “De scheepsofficieren die krachtens internationale normen welke in de Belgische rechtsorde omgezet zijn, aangewezen zijn om medische verzorging te verlenen

- op hun schip, vallen niet onder de toepassing van deze bepaling voor de handelingen die zij verrichten binnen de grenzen bepaald door die internationale normen”;
- in artikel 38ter, 1°, tweede lid, evenals 8°, tweede lid, van voornoemd koninklijk besluit nr. 78 na het woord “hulpverleners-ambulanciers” “scheepsofficieren die krachtens internationale normen welke in de Belgische rechtsorde omgezet zijn, aangewezen zijn om medische verzorging te verlenen op hun schip” toe te voegen;
  - in artikel 38ter, 1°, derde lid, evenals 8°, derde lid, van voornoemd koninklijk besluit nr. 78 na het woord “hulpverleners-ambulanciers” “scheepsofficieren” toe te voegen;
  - in artikel 39, 1°, tweede lid, van voornoemd koninklijk besluit nr. 78 na het woord “artsenijbereidkunde” “scheepsofficieren die krachtens internationale normen welke in de Belgische rechtsorde omgezet zijn, aangewezen zijn om medische verzorging te verlenen op hun schip” toe te voegen;
  - in artikel 39, 1°, derde lid, van voornoemd koninklijk besluit nr. 78 na het woord “hulpverleners-ambulanciers” “scheepsofficieren” toe te voegen;
  - in bijlage V, I, 3, tweede lid, van het koninklijk besluit van 7 januari 1998 betreffende de medische hulpverlening aan boord van schepen, de zinsnede “, indien mogelijk,” te schrappen.

Laatstgenoemde aanbevelingen betreffen slechts een optimalisering van het juridische kader. De Koninklijke Academiën voor Geneeskunde van België wensen hiermee geenszins hun standpunt te nuanceren met betrekking tot het bestaan van de principiële wettelijke bevoegdheid van scheepsofficieren en van studenten-scheepsofficieren tot het verstrekken van gezondheidszorg binnen het specifieke kader dat op hen van toepassing is. Het zou immers strijdig zijn met een goede gezondheidszorg, indien het ontbreken van voornoemde wijzigingen van de bestaande regelgeving zou worden aangegrepen om scheepsofficieren die aangewezen zijn om medische verzorging te verlenen op hun schip, en studenten-scheepsofficieren tijdens hun stage in Belgische ziekenhuizen, te ontzeggen de gezondheidszorg te verstrekken die ze met toepassing van de internationale normen verstrekken.

Wat specifiek de studenten-scheepsofficieren betreft, kan er bovendien op gewezen worden, dat de medische opleidingsonderdelen van de opleiding in de Nautische Wetenschappen aan de Hogere Zeevaartschool de in de algemeen erkende recente internationale teksten vastgestelde programma's volgen, zoals voorgeschreven door Richtlijn 92/29/EEG en het koninklijk besluit van 7 januari 1998, en dat ze worden geconcipieerd en gedoceerd op een wijze die rekening houdt met de ontwikkelingen van het internationale juridische kader (met inbegrip van een stage in een ziekenhuis).

Literatuurlijst

1. Koninklijk besluit nr. 78 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen. *BS* 14 november 1967.
2. Nederlandse vertaling: Internationaal Verdrag betreffende de normen voor zeevarenden inzake opleiding, diplomering en wachtdienst, 1978, met bijlage; Londen, 7 juli 1978. Tractatenblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 1981, Nr. 144.
3. Richtlijn 92/29/EEG van de Raad van 31 maart 1992 betreffende de minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid ter bevordering van een betere medische hulpverlening aan boord van schepen.
4. Richtlijn 2008/106/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 inzake het minimum opleidingsniveau van zeevarenden (herschikking). 3.12.2008 Publicatieblad van de Europese Unie L 323/55.
5. Richtlijn 2012/35/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 november 2012 houdende wijziging van Richtlijn 2008/106/EG inzake het minimum opleidingsniveau van zeevarenden. 14.12.2012 Publicatieblad van de Europese Unie L343/78.
6. Koninklijk besluit 7 januari 1998 betreffende de medische hulpverlening aan boord van schepen. *BS* 18 maart 1998.
7. Koninklijk besluit 24 mei 2006 inzake vaarbevoegdheidsbewijzen voor zeevarenden. *BS* 31 mei 2006.

Bijlage 1: STCW-Verdrag

Sectie A-VI/4

Verplichte minimumeisen betreffende eerste hulp en medische verzorging

Bekwaamheidsnorm voor zeevarenden aangewezen om eerste hulp te verlenen aan boord van een schip

1 Alle zeevarenden aangewezen om eerste hulp te verlenen aan boord van een schip zijn ertoe gehouden aan te tonen dat zij bekwaam zijn om de taken en verantwoordelijkheden op zich te nemen die opgesomd staan in kolom 1 van tabel A-VI/4-1.

2 Het kennisniveau van de vakken die opgesomd staan in kolom 2 van tabel A-VI/4-1 dient toereikend te zijn om de aangewezen zeevarenden toe te laten om onmiddellijk doeltreffende maatregelen te nemen bij ongevallen of ziekten die zich kunnen voordoen aan boord van het schip¹.

3 Elke kandidaat die een vaarbevoegdheidsbewijs wenst te verkrijgen krachtens de bepalingen van paragraaf 1 van voorschrift VI/4 is ertoe gehouden te bewijzen dat de vereiste bekwaamheidsnorm verkregen is in overeenstemming met de methoden om bekwaamheden aan te tonen en met de beoordelingscriteria voor bekwaamheden die vermeld worden in kolommen 3 en 4 van tabel A-VI/4-1.

Bekwaamheidsnorm voor zeevarenden aangewezen om medische verzorging aan boord van een schip op zich te nemen

4 Alle zeevarenden aangewezen om medische verzorging aan boord van een schip op zich te nemen zijn ertoe gehouden aan te tonen dat zij bekwaam zijn om de taken en verantwoordelijkheden op zich te nemen die opgesomd staan in kolom 1 van tabel A-VI/4-2.

5 Het kennisniveau van de vakken die opgesomd staan in kolom 2 van tabel A-VI/4-2 dient toereikend te zijn om de aangewezen zeevarenden toe te laten om onmiddellijk doeltreffende maatregelen te nemen bij ongevallen of ziekten die zich kunnen voordoen aan boord van het schip¹.

6 Elke kandidaat die een vaarbevoegdheidsbewijs wenst te verkrijgen krachtens de bepalingen van paragraaf 2 van voorschrift VI/4 is ertoe gehouden te bewijzen dat de vereiste bekwaamheidsnorm verkregen is in overeenstemming met de methoden om bekwaamheden aan te tonen en met de beoordelingscriteria voor bekwaamheden die vermeld worden in kolommen 3 en 4 van tabel A-VI/4-2.

---

¹ De relevante IMO Modelcursus(sen) zou(den) kunnen helpen bij de voorbereiding van de cursussen.

Tabel A-VI/4-1

Specificatie van de minimale bekwaamheidsnorm inzake eerste hulp

Kolom 1 Bekwaamheden	Kolom 2 Kennis, begrip en vaardigheid	Kolom 3 Methoden om bekwaamheden aan te tonen	Kolom 4 Beoordelingscriteria voor bekwaamheden
<p>Onmiddellijk eerste hulp verlenen bij ongeval of ziekte aan boord</p>	<p>Verbandkist</p> <p>Anatomie en lichaamsfuncties</p> <p>Intoxicatierisico's aan boord, met inbegrip van het gebruik van de Geneeskundige gids voor eerste hulp bij ongevallen met gevaarlijke stoffen (MFAG) of zijn nationale equivalent</p> <p>Onderzoek van de gewonde of de zieke</p> <p>Letsels van de wervelkolom</p> <p>Brandwonden, met inbegrip van deze veroorzaakt door warme vloeistoffen, en de effecten van hitte en koude</p> <p>Breuken, luxaties en spierletsels</p> <p>Medische zorg voor overlevenden</p> <p>Radio medisch advies</p> <p>Farmacologie</p> <p>Sterilisatie</p> <p>Hartstilstand, verdrinking en verstikking</p>	<p>Beoordeling van bewijs verkregen uit praktijkonderwijs</p>	<p>De identificatie van de vermoedelijke oorzaak, de aard en de ernst van de verwondingen is snel, volledig en beantwoordt aan de huidige eerste-hulppraktijken</p> <p>Het risico om zichzelf en anderen te verwonden is op ieder moment tot een minimum beperkt</p> <p>De behandeling van de verwondingen en de kwalen/aandoeningen/toestand van de patiënten is passend en beantwoordt aan de erkende eerste-hulppraktijken en internationale richtlijnen</p>

Tabel A-VI/4-2

Specificatie van de minimale bekwaamheidsnorm inzake medische verzorging

Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
Bekwaamheden	Kennis, begrip en vaardigheid	Methoden om bekwaamheden aan te tonen	Beoordelingscriteria voor bekwaamheden
Medische verzorging verlenen aan zieke of gewonde personen aan boord van het schip	<p>Verzorging van gewonden:</p> <p>.1 hoofd- en wervelletsels</p> <p>.2 oor-, neus-, keel- en oogletsels</p> <p>.3 uitwendige en inwendige bloedingen</p> <p>.4 brandwonden, met inbegrip van deze veroorzaakt door warme vloeistoffen, en bevriezing/vriesletsels</p> <p>.5 breuken, luxaties en spierletsels</p> <p>.6 verwondingen, wondheling en wondinfecties</p> <p>.7 pijnverlichting</p> <p>.8 hecht- en afklemmingstechnieken</p> <p>.9 behandeling van acuut abdomen</p> <p>.10 kleine chirurgische ingrepen</p> <p>.11 pleisters en verbanden</p> <p>Aspecten van verpleegkunde:</p> <p>.1 algemene principes</p> <p>.2 verpleegkundige zorgen</p> <p>Ziekten:</p> <p>.1 medische gevallen en spoedgevallen</p> <p>.2 seksueel overdraagbare aandoeningen</p> <p>.3 tropische en infectieuze ziekten</p>	<p>Beoordeling van bewijs verkregen uit praktijkonderwijs en uit een demonstratie</p> <p>Indien mogelijk, een goedgekeurde praktijkervaring in een ziekenhuis of andere gelijkaardige instelling</p>	<p>De identificatie van de symptomen is gebaseerd op de principes van het klinisch onderzoek en de medische voorgeschiedenis</p> <p>De bescherming tegen infectie en tegen de verspreiding van ziekten is volledig en doeltreffend</p> <p>De persoonlijke houding is kalm, zelfverzekerd en geruststellend</p> <p>De behandeling van de verwondingen of de kwalen/aandoeningen/toestand is passend en beantwoordt aan de gangbare medische praktijken en aan de relevante nationale en internationale medische gidsen</p> <p>De dosering en toediening van narcotica en geneesmiddelen beantwoorden aan de aanbevelingen van de fabrikant en aan de gangbare medische praktijken</p> <p>Het belang van veranderingen in de toestand van de patiënt wordt snel herkend</p>

Kolom 1	Kolom 2	Kolom 3	Kolom 4
Bekwaamheden	Kennis, begrip en vaardigheid	Methoden om bekwaamheden aan te tonen	Beoordelingscriteria voor bekwaamheden
Medische verzorging verlenen aan zieke of gewonde personen aan boord van het schip (<i>vervolg</i>)	<p>Alcohol- en drugsmisbruik</p> <p>Tandverzorging</p> <p>Gynaecologie, zwangerschap en bevalling</p> <p>Medische zorg voor overlevenden</p> <p>Overlijden op zee</p> <p>Hygiëne</p> <p>Ziektepreventie:</p> <p>.1 desinfectie, insectenbestrijding, ongediertebestrijding</p> <p>.2 vaccinatie</p> <p>Dossiers en exemplaren bijhouden van geldende regelgeving:</p> <p>.1 bijhouden van medische dossiers</p> <p>.2 internationale en nationale regelgeving betreffende maritieme geneeskunde</p>		
Deelnemen aan gecoördineerde regelingen voor medische hulp/bijstand aan schepen	<p>Bijstand van buitenaf, namelijk:</p> <p>.1 radio medisch advies</p> <p>.2 transport van zieken en gewonden (met inbegrip van helicopterevacuatie)</p> <p>.3 medische verzorging van zieke zeevarenden, met inbegrip van coördinatie met de gezondheidsautoriteiten van de haven of met poliklinieken in de havens</p>		<p>De klinische onderzoeksprocedures zijn volledig en beantwoorden aan de ontvangen instructies</p> <p>De evacuatiemethode en de voorbereiding van de evacuatie beantwoorden aan erkende procedures en beogen de garantie van het optimale welzijn van de patiënt</p> <p>De procedures voor radio medisch advies beantwoorden aan de gevestigde praktijken en aan de aanbevelingen</p>

Bijlage 2: bijlage II van Richtlijn 92/29/EEG

BIJLAGE II

MEDISCHE UITRUSTING (NIET-LIMITATIEVE LIJST)

(Artikel 1, onder d))

I. GENEESMIDDELEN

		<i>(Scheepscategorieën)</i>		
		A	B	C
1. Tegen hart- en vaatziekten				
a)	Hart- en bloedsomloopstimulerende middelen — sympathomimeticum	×	×	
b)	Middelen tegen angina pectoris	×	×	×
c)	Urineafdrijvende middelen	×	×	
d)	Bloedstelpende middelen, inclusief bloedstelpend middel dat de tonus van de baarmoeder verhoogt (indien er vrouwen aan boord zijn)	×	×	×
e)	Bloeddrukverlagend middel	×		
2. Geneesmiddelen voor het maag-darmkanaal				
a)	Geneesmiddelen tegen maag- en darmaandoeningen — Middel tegen maagzweren met antagonistische werking op H ₂ -receptoren	×		
	— Maagzuurwerend middel ter bescherming van het slijmvlies	×	×	
b)	Middel tegen braken	×	×	×
c)	Laxeermiddel op basis van olie	×		
d)	Middel tegen diarree	×	×	×
e)	Middel tegen ingewandinfecties	×	×	
f)	Middel tegen aambeien	×	×	
3. Pijnstillende en krampwerende middelen				
a)	Pijnstillend en koorts- en ontstekingswerend middel	×	×	×
b)	Krachtig pijnstillend middel	×	×	
c)	Middel tegen krampen	×	×	
4. Geneesmiddelen voor het zenuwstelsel				
a)	Angstbestrijdend middel	×	×	
b)	Neurolepticum	×	×	
c)	Middel tegen zeeziekte	×	×	×
d)	Middel tegen epilepsie	×		
5. Anti-allergische en anti-anafylactische middelen				
a)	Antihistaminicum H ₁	×	×	
b)	Inspuitbare glucocorticosteroïde	×	×	
6. Geneesmiddelen voor het ademhalingsstelsel				
a)	Geneesmiddel gebruikt bij bronchospasmus	×	×	
b)	Hoestmiddel	×	×	
c)	Geneesmiddel gebruikt bij rhinitis en sinusitis	×	×	
7. Infectiewerende middelen				
a)	Antibiotica (ten minste twee families)	×	×	
b)	Bacteriedodende sulfamiden	×	×	
c)	Desinfectans voor de urinewegen	×		
d)	Parasietendodend middel	×	×	
e)	Darmontstekingswerend middel	×	×	
f)	Vaccins en immunoglobulinen tegen tetanus	×	×	
8. Preparaten bestemd voor rehydratie en toevoer van calorieën en plasma-vervangingsmiddelen				
		×	×	

9. **Geneesmiddelen voor uitwendig gebruik**

- a) *Geneesmiddelen voor dermatologisch gebruik*
- Antiseptische oplossing
  - Antibiotische zalf
  - Ontstekingswerende en pijnstillende zalf
  - Antimycotische huidgel
  - Preparaat tegen brandwonden
- b) *Geneesmiddelen voor oftalmologisch gebruik*
- Antibiotisch collyrium (oogwater)
  - Antibiotisch en ontstekingswerend collyrium
  - Anesthetisch collyrium
  - Oogdrukverlagend collyrium
- c) *Geneesmiddelen voor otologisch gebruik*
- Antibiotische oplossing
  - Anesthetische en ontstekingswerende oplossing
- d) *Geneesmiddelen tegen mond- en keelaandoeningen*
- Antibiotische of antiseptische gorgeldrank
- e) *Lokale anestetica*
- Lokaal anestheticum via kryotherapie
  - Lokaal anestheticum, onderhuids inspuitbaar
  - Antiseptisch en anesthetisch mengsel voor tandheelkundig gebruik

	A	B	C
	×	×	×
	×	×	
	×	×	
	×		
	×	×	×
	×	×	
	×	×	
	×	×	
	×	×	
	×	×	
	×	×	

II. VERPLEGINGSARTIKELEN

		<i>(Scheepscategorieën)</i>		
		A	B	C
1. Reanimatiebenodigheden				
—	Apparatuur voor manuele reanimatie	×	×	
—	Zuurstofapparatuur met drukregelaar zodat de industriële zuurstof van het schip kan worden gebruikt, of zuurstof-reservoir	×	× ⁽¹⁾	
—	Mechanische zuigapparatuur om de bovenste luchtwegen vrij te maken	×	×	
—	Mondstukken voor mond-op-mondbeademing	×	×	×
2. Verbandmiddelen en hechtingsmateriaal				
—	Apparaat voor het aanbrengen van metalen hechtingen voor eenmalig gebruik of hechtingsset met naalden	×	×	
—	Zelfklevend elastisch verband	×	×	×
—	Verbandgazen	×		
—	Tunnelverband voor de vingers	×		
—	Steriele gazen	×	×	×
—	Hydrofiele watten	×	×	
—	Steriel laken voor brandwonden	×	×	
—	Driekante doek	×	×	
—	Polyethyleenhandschoenen voor eenmalig gebruik	×	×	×
—	Pleisterverband	×	×	×
—	Steriele snelverbanden	×	×	×
—	Hechtpleisters of zinkoxidepleisters	×	×	×
—	Hechtingsdraden met naald, niet resorbeerbaar	×		
—	Vette watten	×	×	
3. Instrumenten				
—	Scalpels voor eenmalig gebruik (operatiemessen)	×		
—	Instrumentendoos van roestvrij staal	×	×	
—	Scharen	×	×	
—	Anatomische pincetten	×	×	
—	Vaatklemmen	×	×	
—	Naaldvoerders	×		
—	Scheermessen voor eenmalig gebruik	×		
4. Materiaal voor onderzoek en medische controle				
—	Tongspatels voor eenmalig gebruik	×	×	
—	Reactiestroken voor urineonderzoek	×		
—	Temperatuurbladen	×		
—	Medische kaart (in geval van evacuatie)	×	×	
—	Stethoscoop	×	×	
—	Aneroïde bloeddrukmeter	×	×	
—	Koortsthermometer	×	×	
—	Thermometer voor hypothermie	×	×	
5. Materiaal voor injecties, perfusie, puncties en catheterisatie				
—	Set voor het draineren van de blaas	×		
—	Druppelclysmaset voor rectaal gebruik	×		
—	Perfusieset met filter voor eenmalig gebruik	×		
—	Urinezak	×		
—	Injectiespuiten en naalden voor eenmalig gebruik	×	×	
—	Urinecatheter	×		
6. Verplegingsartikelen				
—	Ondersteek	×		

- Warmwaterkruik
- Urinaal (glas tot opvangen van urine)
- IJszak

7. Immobilisatiemateriaal

- Vervormbare spalk voor vingers
- Vervormbare spalk voor onderarm en hand
- Opblaasbare spalken
- Dijbeenspalk
- Steunkraag voor immobilisatie van de hals
- Ophijsbare beenspalk of vacuümschelpmatras

8. Desinfectie — insektenverdelging — bescherming

- Waterontsmetter
- Vloeibaar insecticide
- Insecticide in poedervorm

A	B	C
×		
×		
×		
×	×	
×	×	
×	×	
×	×	
×	×	
×		
×		
×		
×		

(i) Overeenkomstig de nationale wetgeving en/of gebruiken.

III. ANTIDOTA

1. Geneesmiddelen

- Algemeen
- Middelen voor hart- en vaatziekten
- Middelen die op het maag-darmkanaal werken
- Middelen voor het zenuwstelsel
- Middelen voor het ademhalingsstelsel
- Infectiewerende middelen
- Middelen voor uitwendig gebruik

2. Apparatuur

- Zuurstofkoffer (met onderhoudsset)

Nota bene

Met het oog op een nauwkeurige toepassing van deze afdeling III kunnen de Lid-Staten zich baseren op de „Handleiding voor geneeskundige eerste hulp bij ongelukken met gevaarlijke stoffen”, als opgenomen in de International Maritime Dangerous Goods Code van de IMO (geconsolideerde uitgave 1990).

Bij een eventuele aanpassing van deze afdeling III ter toepassing van artikel 8 kan met name rekening worden gehouden met de bijwerking(en) van voor-noemde handleiding.